

नगर उप प्रमुख श्री सिता जैशीले प्रस्तुत गर्नु भएको
आर्थिक बर्ष २०७९।०८० को नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

सभाध्यक्ष महोदय,

१. गत बर्षहरुमा संसारभरी फैलिएको कोभिड १९ को महामारीले विश्व अर्थतन्त्रमा पारेको नकारात्मक असरले हाम्रो देशको अर्थतन्त्रमा समेत गम्भिर प्रभाव देखिन थालेका छन् । ऋण परिचालन तथा भुक्तानीका लागि बैंकहरुमा तरलता अभाव छ, अति आवश्यक दैनिक उपभोग्य सामग्री खाने तेल, नुन, खाध्यान्न लगायत ग्याँस, तथा फ्युल लगायत विकास लागि आवश्यक निर्माण सामग्रीको बजारभाउ दिनप्रतिदिन अकल्पनिय रुपमा बृद्धि भईरहेको अवस्था छ । अधिकांश नागरिकहरुको चुल्हो जल्न समस्या हुँदै गईरहेको यस कठिन परिस्थितिमा आगामी आर्थिक बर्ष २०७९।८० को बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न भेरी नगरपालिकाको उप प्रमुखको हैसियतले यस गरिमामय सभाको बैठकमा उपस्थित भएको छु ।
२. मुलुकको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय स्वाधिनताको रक्षा गर्दै लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, संघीय शासन प्रणाली स्थापनाका लागि भएका विभिन्न आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्ने महान सहिदहरु प्रति हार्दिक श्रध्दान्जली व्यक्त गर्दछु साथै मुलुकको राजनीतिक, आर्थिक तथा सामाजिक रूपान्तरणको अभियानमा होमिएका घाईते, अपाङ्ग योद्धा तथा सहिद परिवारमा सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै भरखरै सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचन २०७९ मा हामीलाई आफ्नो अमूल्य मतदान गरी निर्वाचित गर्नु हुने सम्पूर्ण नगरवासि मतदाताहरुमा सम्मान गर्दै हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।
३. विगतको महामारीबाट उत्पन्न आर्थिक संकट व्यवस्थापन र नागरिकहरुको न्युनतम आवश्यकता परिपुर्ती प्रमुख समस्या हो । यस सन्दर्भमा नगरवासिहरुको दैनिक जीवन यापनमा व्यहोर्नु परेका समस्याहरुको समाधान नगरी नहुने बाध्यता हाम्रो सामु रहेको छ । हामीलाई उपलब्ध न्यून श्रोतबाट सबै समस्याको समाधान संभव छैन अतः प्राथमिकताका आधारमा अधुरा अपुरा भौतिक पूर्वाधार निर्माणसंगै स्थानीय स्तरमा रोजगारी सिर्जना र स्थानीय उत्पादन बृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरुमा आगामि आर्थिक बर्ष २०७९।८० को बजेट केन्द्रित गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ।
४. प्रस्तुत बजेट तर्जुमा गर्दा मैले नेपालको संविधान- २०७२, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, नेपालको चालु पन्ध्रौं आवधिक योजना, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट जारी स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ तथा यस नगरपालिकाले तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन नियम तथा कार्यविधिहरु, नेपाल

सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन, कर्णाली प्रदेश सरकार तथा नगरपालिकाको नीति कार्यक्रम तथा लक्ष्य, बस्ति तथा वडा समितिबाट निर्धारित प्राथमिकता, जिल्लामा कार्यरत विकास साझेदार तथा सरोकारवाला सरकारी-गैर सरकारी निकाय एवं नगरवासिहरूको सल्लाह सुझावको आधारमा यो बजेट तर्जुमा गरेको छ।

समाध्यक्षज्यू,

अव म चालु आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को जेष्ठ मसान्तसम्मको अवस्थाको बारेमा संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

५. नगर समृद्धिका लागि विगत आ. व. देखि शुरु गरिएका वालवालिकासंग मेयर, महिलासंग उपमेयर, विपन्न नागरिकका लागि विशेष सहयोग कोष स्थापना, पूर्ण जातिय छुवाछुत मुक्त नगर घोषणा र पूर्ण सरसफाई आदि जस्ता कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भई रहेको अवस्था छ । नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट रु १ करोड ५० लाख आम्दानी प्रक्षेपण गरिएकोमा रु १ करोड ४३ लाख राजश्व असुली भएको छ र संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँड बापत प्राप्त हुनु पर्ने रु. ९ करोड ६३ लाख ७७ हजार मध्ये रु. ७ करोड ६३ लाख ८७ हजार र प्रदेश सरकारबाट रु १४ लाख ११ हजार मध्ये १२ लाख ७७ हजार ५ सय मात्र प्राप्त भएकोले संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानमा आधारित राजश्व बाँडफाँडतर्फका बजेट तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा समस्या देखिएको छ ।

६. संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानतर्फ संघीय सरकार वित्तिय समानीकरण अनुदानतर्फ रु ११ करोड ९७ लाख र प्रदेश सरकार वित्तिय समानिकरण अनुदानतर्फ प्रक्षेपण गरिएको रु १ करोड २८ लाख ४५ हजार बजेट निकासी प्राप्त भईसकेको छ । निकासी प्राप्त उक्त बजेटमध्ये संघीय सरकार वित्तिय समानिकरण अनुदान रु ८ करोड ७ लाख ४२ हजार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तिय समानिकरण अनुदानमध्ये ८७ लाख ८ हजार खर्च भईसकेको छ । संघीय सरकारको सशर्त अनुदान चालुतर्फ २८ करोड १५ लाख ४९ हजार मध्ये २६ करोड ८५ लाख ८ हजार निकासी प्राप्त भई रु १९ करोड १३ लाख ९५ हजार खर्च भएको छ । त्यसैगरी सशर्त पूँजीगत अनुदानतर्फ रु १० करोड ६ लाख ५० हजार मध्ये ९ करोड ३५ लाख ५० हजार निकासी भएकोमा रु २ करोड ६१ लाख २३ हजार खर्च भईसकेको छ । विशेष अनुदान चालुतर्फ ४२ लाख मध्ये २१ लाख निकासी भई १३ लाख २९ हजार र पूँजीगततर्फ रु ५४ लाखमध्ये ४० लाख ५० हजार निकासी प्राप्त भई ३० लाख ३९ हजार खर्च भएको छ । समपुरक अनुदानतर्फ रु २ करोड ४० लाख मध्ये ८० लाख १० हजार निकासी भई रु ७२ लाख ८२ हजार खर्च भएको छ । प्रदेश सरकारको शसर्त, बिशेष र समपुरक अनुदानतर्फ प्राप्तहुने रु ६ करोड २३ लाख ८ हजार मध्ये रु ३ करोड ६० लाख ९३ हजार निकासी प्राप्त भई ३ करोड ४५ लाख खर्च भईसकेको छ ।

आन्तरिक आयतर्फ गत बर्षको मौज्दात सहित रु ३ करोड १६ लाख ५१ हजार प्रक्षेपण गरिएकोमा २ करोड ८० लाख ६७ हजार खर्च भएको छ ।

यसरी चालु आ. व. को जेठ मसान्तसम्म कुल जम्मा रु ७४ करोड ८४ लाख ९१ हजारको अख्तियारी प्राप्त भएकोमा रु ४५ करोड ९० लाख २६ हजार अर्थात ६१.३२ प्रतिशत वित्तिय प्रगति हासिल देखिएकोले आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म सबै बार्षिक कार्यक्रम सम्पन्न हुने अपेक्षा लिएको छु ।

समाध्यक्षज्यू,

७. अव म आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को बजेटका उद्देश्य प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु,
  - क. सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधारको दिगो विकास गर्ने ।
  - ख. शिक्षा तथा स्वास्थ्य क्षेत्रको सेवालाई प्रभावकारी तुल्याउने ।
  - ग. कृषि क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना गरी उत्पादन बृद्धि गर्ने ।

समाध्यक्षज्यू,

आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा यस नगरपालिकाले जम्मा रु ६८ करोड ४० लाख ३१ हजार ८ सय ५० रुपैयाँ आम्दानी हुने अनुमान गरिएको छ । जसमध्ये संघीय सरकारबाट वित्तिय समानीकरण अनुदान रु १२ करोड ६० लाख, सशर्त अनुदान चालुतर्फ रु २७ करोड ५ लाख, पूँजीगततर्फ रु ९ करोड ८ लाख, राजश्व बाँडफाँड वापत रु ११ करोड ६७ लाख ४९ हजार, बिशेष अनुदान रु २० लाख गरी जम्मा रु ६० करोड ६० लाख ४९ हजार र कर्णाली प्रदेश सरकारबाट वित्तिय समानीकरण अनुदान रु १ करोड २८ लाख ४५ हजार, राजश्व बाँडफाँड वापत रु १० लाख ९७ हजार ८ सय ५०, सशर्त अनुदान पूँजीगत ४ करोड ७० लाख, चालुतर्फ ५ लाख ४० हजार गरि जम्मा रु ६ करोड ८४ लाख ३९ हजार ८ सय ५० र नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट रु १ करोड ६५ लाख आम्दानी हुने अनुमान गरिएको छ । उक्त बजेटबाट माथि उल्लेखित उद्देश्यहरू हासिल गर्न आगामि वर्षको लागि निम्न क्षेत्रगत कार्यक्रम तर्जुमा तथा बजेट विनियोजन गरेको छु ।

आर्थिक विकासक्षेत्रतर्फ:

कृषि:

८. किसान तथा नगरपालिकाको साझेदारीमा विगत वर्ष देखि शुरु गरिएका तरकारी पकेट क्षेत्र, फलफुल पकेट क्षेत्र, मुल बीउ (धान मकै गहुँ आलु) पकेट क्षेत्रको उत्पादन प्रबर्द्धन गर्न, मौसमी तथा बेमौसमि तरकारी खेती तथा फलफुल खेती प्रबर्द्धन र आकस्मिक रूपमा आई पर्ने किरा तथा रोगको प्रकोप नियन्त्रण जस्ता क्रियाकलापहरूमा संचालनका लागि रु ६५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
९. नगरपालिकाको कृषि सेवालाई सहज र प्रभावकारी बनाउन वडा नं. ७ को स्याउली बजार र वडा नं. १३ को कुदुमा सेवा केन्द्र विस्तार गरी सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१०. कृषि उपज बजारीकरणका लागि सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय तथा सहकारी गरी पायक पर्ने स्थानमा हाट बजार संचालनमा ल्याईनेछ भने कृषि उपजको ब्यवस्थित भण्डारण गर्न स्थानीय विकास साझेदार निकाय, प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसंगको साझेदारीमा शित भण्डारण निर्माण गरी बिक्रि वितरणको आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
११. किसानहरूका गुनासा तथा समस्या सुनुवाईका लागि निःशुल्क रुपमा संचालन गरिएको किसान कल सेन्टरको सुविधालाई आगामी आ व मा पनि निरन्तरता दिईनेछ । साथै वास्तविक किसानको पहिचान तथा अभिलेख राख्नको लागि किसान सूचीकरण कार्यक्रमलाई आगामि बर्षमा समेत निरन्तरता दिईनेछ ।
१२. किसानहरूको सुविधाका लागि सल्लाह परामर्श तथा रोग किरा उपचारका लागि स्थलगत घुम्ती शिविर संचालनका गर्न बजेट व्यवस्था गरेकोछु ।
१३. कृषि पेशालाई आधुनिक तथा प्रविधिमैत्री बनाउन कृषकसंगको साझेदारीमा कृषि मेशिनरी औजार वितरणका लागि आवश्यक बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

पशुपन्छी विकास:

१४. दुध उत्पादन प्रबर्धन गर्न ब्यावसायिक भैंशि तथा गाईपालनका लागि गोठ सुधार, किसानका लागि आवश्यक औजार तथा मेसीन खरिद गर्न आवश्यक बजेट ब्यवस्था गरेको छु । साथै ब्यावसायिक बार्रापालनका लागि खोर ब्यवस्थापन तथा तालिमको समेत व्यवस्था गरिएको छ ।
१५. पशुपालनका लागि आवश्यक हिउँदे तथा बर्षे (डाले तथा भुईँ) घाँस खेती कार्यक्रमलाई आगामि बर्षमा समेत निरन्तरता दिईनेछ ।
१६. कुखुरा तथा बार्रापालनमा आवध्द कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरी व्यावसायिक रुपमा स्तरोन्नति गर्न आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गरिएको छ ।
१७. पशु पन्छिमा लाग्ने रोगको उपचारका लागि औषधि खरिद तथा खोप भण्डारण व्यवस्थापनका लागि समेत आवश्यक बजेट ब्यवस्था गरेको छु ।
१८. पशुपन्छि शाखाबाट प्रवाह गरिने सेवालार्ई सहज र सुलभ तुल्याउन वडा नं. १३ को कुदु र वडा नं. ७ को स्याउली बजारमा सेवा केन्द्र स्थापना गरी सेवा सुचारु गर्ने ब्यवस्था मिलाएको छु ।

१९. नगरक्षेत्रमा बसोवास गरी पशुपन्छि पालन ब्यवसायमा आवध्द कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गरी उत्पादन बृध्दि गर्न उल्लेखित क्रियाकलापहरु संचालनका लागि रु ४५ लाख बिनियोजन गरेको छु ।

पर्यटन प्रबध्दन:

२०. आन्तरिक पर्यटन प्रबध्दन गरी रोजगारी सिर्जना गर्ने अभिप्रायले शुरु गरिएको मछाईना बडिमालिका गुरुयोजना कार्यान्वयन र दरवार क्षेत्र संरक्षण, तथा शिवालय क्षेत्रको जिर्णोध्दार गर्न संघ, प्रदेश सरकार तथा अन्य साझेदार निकायसंग समन्वय तथा सहकार्य गरिने छ ।

२१. संघीय तथा प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा ऐतिहासिक क्षेत्र जगतिपुरको पुनर्निर्माण एवं धार्मिक तिर्थस्थलको रुपमा रहेको रिम्नाबाट जलयात्रा संचालन र मैदे होमस्टेका संचालनका लागि निजि साझेदारी कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।

२२ पर्यटकिय गन्तव्यको रुपमा रहेका वडा नं. १ को चमेरे गुफा, वडा नं. २ को सांङ्टा गुफा मन्दिर र डोप्के सिद्ध पाईला मन्दिर निर्माण र प्रबध्दनका लागि साझेदार निकाय वा सरोकारवालाहरसंग समन्वय तथा सहकार्य गरिने छ ।

सामाजिक विकास क्षेत्रतर्फ:

युवा शिक्षा तथा खेलकुद विकासतर्फ:

२३. नगर क्षेत्रभित्रका विध्यालयहरुमा आवश्यकता अनुसार शिक्षक दरबन्दी उपलब्ध नभएको र शिक्षकबिना गुणस्तरीय शिक्षाको अपेक्षा गर्न नसकिने भएकोले दरवन्दी हुँदै नभएका र भए पनि पर्याप्त दरवन्दी नभएका विध्यालयहरुमा स्वयं सेवक शिक्षक व्यवस्थापन गर्नका लागि यस विगत आ.व. देखि शुरु गरिएको **शिक्षक अनुदान** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन प्रावि ९ जना निमावि १४ जना र मावि ९ गरी जम्मा ३२ जनाका शिक्षकको लागि रु ९९ लाख ८४ हजार बजेट बिनियोजन गरेको छु।

२४. वालविकास केन्द्रका वाल शिक्षक तथा विध्यालय कर्मचारीहरुको थप पारीश्रमिकका लागि करिव ९७ लाख ३७ हजार बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

२५. भौगोलिक रुपमा विकट र विध्यालय देखि टाढा रहेका दुई वटा बस्तिमा वाल विकास केन्द्र स्थापना तथा संचालनका लागि रु ३ लाख ९० हजार रुपैयाँ बजेट ब्यवस्था गरेको छु ।

२६. बिध्यालय शिक्षालाई ब्यवहार उपयोगि र उपलब्धिमुलक बनाउन स्थानीय आवश्यकतामा आधारित पाठ्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गर्नको लागि समेत आवश्यक बजेट ब्यवस्था गरेको छु ।

२७. शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको उत्प्रेरणा तथा क्षमता अभिवृद्धि र बजेट अभावका कारण स साना समस्या भएका विद्यालयहरूको पूर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्थापनका लागि रु २८ लाख बजेट ब्यवस्था गरेको छ ।
२८. विगत आ. व. देखि देखि शुरू गरिएको बालमैत्री नगर घोषणा अभियान विभिन्न कारणवस सम्पन्न हुन नसकेकोले यस अभियानलाई निरन्तरता दिईने छ । बजेट अभावका कारण यस अभियानका लागि बजेट बिनियोजन गर्न नसकिएता पनि अभियानलाई सहयोग पुग्ने खालका नगरस्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप, युवा परिचालन तथा खेलकुद लगायत वालमैत्री शासनका सूचकहरू पुरा गर्न **वालवालिकासंग मेयर कार्यक्रमका** लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरी बजेट व्यवस्था गरिने छ ।
२९. खेलकुद क्षेत्रको विकास तथा प्रबर्द्धनका लागि विगत आ व देखि शुरू भई निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका सम्पन्न हुन बाँकी वडा नं. ४ स्थित वि.पि. शान्ति वाटीकामा कभर्ड हल, वडा नं. ५ डाप्कमा इन्डोर कभर्ड हल र वडा नं. १३ को कुदुको रंगशाला निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा बजेट व्यवस्था गरि सम्पन्न गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई:

३०. बजार क्षेत्र रहेको खलंगा वडा नं ३ र ४ मा जनसंख्या बृद्धिसंगै उत्पन्न ढल निकासको समस्या समाधानका लागि तर्जुमा गरिएको ढल निकासको विस्तृत परियोजना (DPR) कार्यान्वयनका लागि संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकार लगायत अन्य साझेदार निकायसंग समन्वय गरी ढल निकासको दिर्घकालीन समाधान गरिनेछ ।
३१. नगर क्षेत्रमा उत्पन्न हुने फोहर प्रशोधन गरी व्यवस्थापन गर्ने र प्रशोधित फोहरबाट जैविक मल उत्पादन तथा फोहर व्यवस्थापन गर्न कर्णाली प्रदेश सरकार, नगरपालिका तथा निजी क्षेत्रसंगको साझेदारीमा जैविक मल तयार गर्न कर्णाली प्रदेश सरकार तथा अन्य दातृ निकायहरूसंग समन्वय गरी वडा नं. १३ को कुदुमा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको उध्योग निर्माण सम्पन्न गर्नका लागि पहल गरिने छ ।
३२. नगर क्षेत्रको आधारभूत सरसफाई तथा फोहरको दिगो व्यवस्थापनका लागि स्थानीय नागरिक, टोल विकास संस्था तथा उध्योग व्यापार संघसँगको समन्वय, सहकार्यमा बजार सरसफाई अभियान संचालन गरिने छ। सरसफाई अभियानमा नगरवासिहरूको सक्रिय सहभागिता जुटाउन सरसफाई शुल्क संकलन गरी परिचालन गर्ने कार्यलाई आगामि आ.व. मा समेत निरन्तरता दिईने छ ।
३३. नगरवासिहरूलाई स्वच्छ पिउने पानी उपलब्ध गराउने नीति अनुरूप खलंगा सदरमुकाम क्षेत्रमा निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको खलंगा खानेपानी सहलगानी योजनाको अपुग भएको आवश्यक बजेट प्रदेश तथा संघिय सरकारसंग समन्वय गरी योजना सम्पन्न गरिनेछ ।

३४. स्वच्छ पिउने पानी उपलब्ध हुन नसकेका नागरिकहरूका लागि गोर्खा वेलफेयर ट्रस्टको सहयोगमा चालु आ. व. देखि शुरु गरिएको वडा नं. १ २ ६ र ८ का ४७२ घरधुरी २ विध्यालयमा ४७७ वटा मिटर सहितका धारा लागि निर्माण कार्य रु ३ करोड ५१ लाख ७७ हजार उपलब्ध हुनेछ भने वडा नं. २ ५ ७ ८ ९ र १२ मा खानेपानी योजना निर्माण तथा मर्मत कार्यका लागि रु. २७ लाख ५० हजार बिनियोजन गरेको छ ।

स्वास्थ्यसेवा:

३५. नगरवासि नागरिकहरूको स्वास्थ्य सम्बन्धी हकलाई प्रत्याभुत गर्न संक्रामक रोग रोकथाम, नियन्त्रण तथा स्वास्थ्य चौकी, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रबाट सेवा प्रदान गर्न औषधि खरिदका लागि रु २५ लाख ९३ हजार बजेट बिनियोजन गरेको छ ।
३६. स्वास्थ्यचौकीमा सुत्केरी भएका आमाहरूलाई तत्काल प्रोत्साहन भत्ता तत्काल उपलब्ध गराउन कार्यालयबाट रकम निकासामा भई जान समय लाग्ने भएकोले निकासामा भएपछि सोधभर्ना हुने गरी तुरुन्त उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य चौकीमा कोष स्थापना गर्न, सुत्केरी हुनुपूर्व चेकजाँचको लागि घरदैलो भेटघाटमा खटिने स्वास्थ्यकर्मी र मातृ शिशु स्वास्थ्य सम्बन्धि सेवा उपलब्ध गराउन घरदैलोमा सेवारत रहेका सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई मासिक रु १००० का दरले प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेट ब्यवस्था गरेको छ ।
३७. पूर्ण संस्थागत सुत्केरी वडा घोषणा तथा किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था घोषणाको शुरुवात गर्नका लागि समेत बजेट बिनियोजन गरेको छ ।
३८. असक्त नागरिक तथा महिला वालवालिकाका लागि घर दैलोमा बिशेषज्ञ सहितको सेवा उपलब्ध गराउन विगत बर्ष देखि संचालन हुँदै आएको मेयर स्वास्थ्य सेवा घुम्ती शिविर संचालनलाई आगामि आ. व. मा पनि निरन्तरता दिईनेछ ।
३९. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि न्युनतम आवश्यक स्वास्थ्य उपकरण तथा औजार खरिद एवं स्वास्थ्य केन्द्र मर्मत संभारका लागि समेत बजेट ब्यवस्था गरिएको छ ।
४०. यस नगरपालिकाको वडा नं. ७ को स्याउली बजारमा निर्माण शुरु गरिएको १५ शैय्याको नगर अस्पताल संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वय तथा सहयोगमा बजेट ब्यवस्था गरी सम्पन्न गरिनेछ ।
४१. नगर तथा जिल्लाबासिहरूलाई आँखा उपचार सेवा उपलब्ध गराउन नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सुर्खेत आँखा अस्पताल, नगरपालिका र अन्य स्थानीय तहको साझेदारीमा भवन निर्माण तथा संचालन गर्न संघीय तथा प्रदेश सरकार तथा दातृ निकाय एवं स्थानीय तहहरूसंग सहकार्य गरिने छ ।

४३. सामान्य उपचारबाट सन्चो नभई थप उपचार गर्न आवश्यक परेका अति विपन्न घरपरिवारका लागि स्वास्थ्य बिमा गरिदिन रु ८ लाख बजेट ब्यवस्था गरेको छु ।

महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक:

४४. हिंसामा परेका, असहाय तथा विपन्न महिलाहरूको राहत, आय आर्जनका कार्यक्रम संचालनलाई आगामि बर्षमा पनि निरन्तरता दिईनेछ । यसका लागि **महिलासंग उपमेयर कार्यक्रमका** लागि रु ६ लाख बिनियोजन गरेको छु । उक्त बजेटबाट घरेलु हिंसामा परेका महिलाहरूका लागि कोष स्थापनाऽ एकल महिला द्वन्द पीडित, असहाय महिलाहरूको लागि सिपमुलक तथा आय-आर्जन सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन तथा जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

४५. अति विपन्न महिलाहरूको आय आर्जनका लागि सीपमुलक तालिम संचालनका गर्न रु. ७ लाख बिनियोजन गरेको छु ।

४६. स्थानीय प्रशासन प्रदेश तथा संघीय सरकारसंगको समन्वय र सहकार्यमा संरक्षण विहिन बालबालिकाहरूको उद्धार, संरक्षण, लैङ्गिक हिंसा, बालविवाह, बालश्रम विरुद्ध तथा लागु पदार्थ दुर्व्यसन न्यूनिकरण तथा बाल क्लबहरूको सशक्तिकरण जस्ता कार्यक्रमहरू समेत संचालन गरिनेछ।

४७. जेष्ठ नागरिक सम्मान तथा उपचारका कार्यक्रमका लागि बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

वन वातावरण तथा विपद् ब्यवस्थापनतर्फ:

४८. आकस्मिक रूपमा आईपर्ने विपद् व्यवस्थापन कार्य योजना निर्माण तथा व्यवस्थापनका लागि नगर विपद् कोषमा रु २० लाख बिनियोजन गरेको छु ।

४९. आकस्मिक रूपमा आईपर्ने बाढी, पहिरो, सडक दुर्घटना, आगोलागि जस्ता प्राकृतिक विपद् तथा विभिन्न रोगका महामारीको अवस्थामा विरामीहरूको तत्काल उद्धार कार्य गर्न र विपद्मा परेका पिडितहरूलाई तत्काल राहत वितरण तथा उद्धार गर्न र स्थानान्तरण गर्नको लागि उद्धार सामाग्री व्यवस्थापन तथा भण्डारण लागि रु ६ लाख बिनियोजन गरेको छु ।

५०. बजार क्षेत्रको सरसफाई तथा फोहर ब्यवस्थापनका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम तथा सामग्री ब्यवस्थाका लागि समेत आवश्यक बजेट बिनियोजन गरेको छु।

सुशासन तथा संस्थागत विकासतर्फ:

५१. न्यायिक समितिबाट सम्पादन हुने कार्यलाई ब्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न मेलमिलाप केन्द्रको व्यवस्थापन तथा मेलमिलापकर्ताहरूलाई प्रोत्साहनका लागि आवश्यक बजेट ब्यवस्था गरेको छु ।

५२. स्थानीय न्यायिक समितिबाट समाधान हुने विवाद र यसको कानूनी प्रावधान सम्बन्धमा आम नागरिकहरूलाई जानकारी गराउन वडा तथा बस्तीस्तरमा कानूनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
५३. आर्थिक रूपमा अति विपन्न नागरिकहरूलाई निःशुल्क कानून सेवा शुरु गर्नका लागि समेत बजेट बिनियोजन गरेको छ ।
५४. नगरको प्रभावकारी एवं दिगो विकास र उपलब्ध श्रोत साधनको समुचित उपयोगका लागि स्थानीय सुशासन सहयोग कार्यक्रम सुर्खेतसंगको साझेदारीमा आवधिक नगरविकास योजना तर्जुमा गर्नका लागि बजेट बिनियोजन गरिएको छ।
५५. कार्यालयको सेवा प्रवाहलाई चुस्त र प्रभावकारी तुल्याउन कार्यरत कर्मचारीहरू तथा संस्थागत क्षमता बृद्धि गर्न आवश्यक उपकरण व्यवस्थापन तथा तालिमका लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
५६. नगरपालिकाको कार्य सम्पादन प्रक्रियालाई पारदर्शी एवं जवाफदेही बनाई सुशासन कायम गर्न भए गरेका क्रियाकलापहरूको सम्बन्धमा स्थानीय संचार माध्यमबाट मासिक त्रैमासिक एवं बार्षिक रूपमा प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने र नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई तथा सार्वजनिक लेखा परिक्षण कार्यलाई आगामी आ. व. मा पनि निरन्तरता दिइने छ ।
५७. नगरपालिकाको आन्तरिक आय बृद्धि गर्न करको दरभन्दा दायरा फराकिलो पार्ने नीति लिईएको छ । तोकिएको समयसिमाभित्र कर बुझाउने करदातालाई कर छुट दिने परिपाटीलाई आगामि आ. व. मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
५८. विगत आ. व. देखि वडा कार्यालयबाट अनलाईन कर बुझ्ने ब्यवस्था गरिएकोमा केही वडाहरूमा भरपर्दो नेट सुविधा नभएका कारण समस्या देखिएको हुँदा आगामी बर्ष देखि भरपर्दो नेट सुविधाको ब्यवस्था गरी सेवा सुचारु गरिने छ ।
५९. केही वडा कार्यालयका आफ्नै भवन नभएका र भवन भएका वडा कार्यालयहरू पनि व्यवस्थित नभई सेवा प्रवाहमा समस्या देखिएकोले सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन भवन निर्माण गर्न अति आवश्यक वडा नं. १, २, ५, ६, ७, १०, १२ मा कार्यालय भवन निर्माण गर्न रु २ करोड १० लाख बिनियोजन गरेको छ ।
६०. नगरपालिकाको प्रशासकीय भवन अगाडी रहेको ठकुरीहरूको कुल देवताको मन्दिरको जग्गा प्राप्तिका लागि उक्त मन्दिरलाई स्थानान्तरण गर्ने प्रक्रिया अगाडी बढाईएको छ । यसको लागि आवश्यक बजेट ब्यवस्था गरी आगामी आ व भित्र मन्दिर स्थानान्तर गर्नुका साथै कार्यालयको सेवा प्रवाहलाई थप ब्यवस्थित गरिने छ ।

६१. नगरपालिकाको नीति कानून मापदण्ड तथा निर्णय कार्यान्वयन, नगरपालिकाको सम्पत्ती संरक्षण, सरसफाई मापदण्डको कार्यान्वयन, न्यायिक समितिका निर्णय कार्यान्वयन, सार्वजनिक ऐलानी/पती जग्गा, सार्वजनिक सम्पदा तथा भौतिक पूर्वाधारको संरक्षण र सुरक्षा, विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी खोजी उध्दार र राहत तथा पुनरुत्थान कार्यका लागि नगर प्रहरी भर्ना तथा ब्यवस्थापनका लागि समेत बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

पूर्वाधार क्षेत्र:

सडक यातायात

६२. नगर यातायातको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण रहेका निर्माणाधिन सडकहरूलाई प्राथमिकता दिई निर्माण सम्पन्न गरिने छ ।

६३. नगरका सबै वडा केन्द्रसम्म सडकको ट्र्याक खन्ने कार्य सम्पन्न भईसकेकोले उक्त सडकहरूको स्तरोन्नति गरी बाह्र महिना यातायात सेवा सुचारु गरिनेछ । यसका लागि रु १ करोड ३८ लाख ३६ हजार बजेट बिनियोजन गरेको छु । अपुग हुने बजेट संघ तथा प्रदेश सरकारसंगको समन्वयबाट जुटाईने छ ।

६४. खलंगा सदरमुकामस्थित वडा नं ३ थाप्लेचौर बसपार्कको स्तरोन्नति तथा व्यवस्थापनका लागि नगर विकास कोषबाट ऋण लगानीका लागि स्वीकृत भईसकेकोले कोषसंग आवश्यक समन्वय गरी निर्माण प्रक्रिया अगाडी बढाईने छ ।

६५. नगर क्षेत्रभित्र यातायात असहजतालाई ध्यानमा नगरक्षेत्रभित्र नागरिकहरूको सहज आवागमनका लागि नगर वस सेवा संचालनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । साथै छोटो दुरीका सवारी साधन (अटो, ई रिक्सा आदि) संचालन गर्न गत आ व मा भएको नगरसभाको निर्णय कार्यान्वयनका लागि आवश्यक समन्वय प्रक्रिया अगाडी बढाईने छ ।

सिंचाई:

६६. सिंचाई सुविधा नपुगेका वडा नं १ ९ र ११ मा कुलो तथा ट्याङ्कि निर्माणका लागि रु १३ लाख ६४ हजार बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

६७. उत्पादनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण रहेको वडा नं. १३ को कुदुफाँट र वडा नं. १० को भुरचौरमा केन्द्रिय सिंचाई योजनाको रुपमा निर्माण गर्न नेपाल सरकार तथा कर्णाली प्रदेश सरकारसंग समन्वय तथा सहकार्य गरी प्रक्रिया थालनी गरिनेछ ।

६८. अति विपन्न नागरिकहरूका लागि आम्दानीको अवसर सिर्जना गर्न प्रधानमंत्री रोजगार कार्यक्रमका लागि प्राप्त हुने १ करोड ३२ लाख ७४ बजेटबाट बेरोजगार श्रमिकहरूलाई १०० दिनको प्रत्यक्ष रोजगारी उपलब्ध हुनेछ ।

नदी नियन्त्रणतर्फः

६९. सहरी विकास तथा शासकीय सुधार कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने बजेट उपयोग गरी नदी कटानबाट क्षति भएका कृषियोग्य जमिन तथा जोखिममा रहेका बस्तीहरूको संरक्षण गरिनेछ ।

सहरी पूर्वाधारतर्फः

७०. सहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्राप्त हुने रु ३ करोड ५० लाख बजेटबाट संभाव्यता अध्ययनका आधारमा योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।

७१. अन्तमा, आ.व. २०७९/८० को बजेट तर्जुमाका लागि मार्गदर्शन तथा स्रोत उपलब्ध गराउने नेपाल सरकार, कर्णाली प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति, सल्लाह सुझाव प्रदान गर्ने राजनीतिक दल, नागरिक समाज, बिकास साझेदार संस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधि, कार्यपालिका परिवार, सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू प्रति आभार प्रकट गर्दै हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

७२. प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सम्बन्धित सरोकारवाला सबैको सकारात्मक सहयोग सक्रियता र साथ रहनेछ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु । कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट अपेक्षित उपलब्धि हासिल हुन गई नगरवासिको जीवनयापनमा सहजता हुनेछ भन्ने अपेक्षा लिएको छु ।

धन्यवाद ।